

Politiska attityder till förskolläraryrkets status

En enkätstudie om förskolläraryrket som profession
utifrån ett genusperspektiv

Ebba Edin, Frida Selvén & Jenny Gunnarsson
Program: Förskolläraryrket

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: LÖXA2G, *Självständigt arbete (examensarbete) för förskollärare*
Nivå: Grundnivå/Avancerad nivå
Termin/år: HT/2019
Handledare: Eva Zetterberg
Examinator: Anne Algers

Nyckelord: förskolläraryrket, profession, professionalisering, genus, politik, status.

Abstract

Detta är en kvantitativ studie som har gjorts genom en enkätundersökning i syfte att undersöka politiska attityder till förskolläraryrkets status och profession ur ett genusperspektiv. Vidare ämnar vi undersöka betydelsen av politikernas partitillhörighet, könsidentitet, utbildningsnivå och ålder i relation till deras attityder. Svar från 84 politiker i fem kommuner i Västra Götalands län ligger till grund för resultatet i studien.

Studien utgår från frågeställningen “vilka attityder till förskolläraryrket som profession blir synliga och hur skiljer sig dessa åt?”. Genom tabeller och diagram redovisas ett resultat som bland annat tyder på att det är en majoritet av politikerna som är positivt inställda till att förskolläraryrkets status höjs och att det fortfarande finns vissa könsstereotypa åsikter kring hur lämpligt det är med förskollärare med manlig könsidentitet. Det blir också synligt att det finns attitydskillnader mellan politikernas kön och partitillhörighet. Studien utmynnar i en diskussion där de attityder till förskolläraryrket som blev synliga bearbetas. Diskussionen av studiens resultat landar i en slutsats om att förskolläraryrkets status som profession handlar om tolkningen av professionsbegreppet. Utifrån begreppet “hybridprofession” kan vi tolka förskolläraryrket som en profession.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	4
1. Inledning	5
1.1. Bakgrund	6
1.2. Uppsatsens struktur	6
2. Syfte och frågeställningar	6
3. Tidigare forskning	7
3.1. Genusperspektiv på professionsforskning	7
3.2. Politik och profession	9
4. Teoretiska utgångspunkter	10
4.1. Professionsteori	11
4.1.2. Profession	11
4.1.3. Professionalisering	12
4.2. En alternativ syn på profession	13
5. Metod och genomförande	13
5.1. Metodval	13
5.2. Urval och avgränsningar	14
5.3. Tillvägagångssätt	14
5.4. Analysmetod	15
5.5. Diskussion om studiens kvalitet	16
5.6. Forskningsetiska ställningstaganden	16
6. Resultatredovisning	17
6.1. Genusperspektiv	17
6.2. Politisk styrning	20
6.3. Förskolläraryrkets status	22
6.4. Sammanfattning av resultat	25
7. Slutdiskussion	26
7.1. Genusperspektiv på attityder till förskolläraryrket	26
7.2. Förskolläraryrket, en yrkesprofession?	27
8. Referenslista	29
Bilaga 1. Diagram	32
Bilaga 2. Tabeller	37

1. Inledning

I September 2019 lämnade regeringen ett budgetförslag till riksdagen om att införa ett professionsprogram som ämnar lyfta lärares, förskollärares och skolledares yrkesstatus. I budgetförslaget står det bland annat att yrkets status är “en fråga för både stat och skolhuvudmän.” (PROP. 2019/20:1 s. 61. 2019). Budgetförslaget bygger på utredningen “Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling” (SOU 2018:17) som den socialdemokratiska regeringen beslutade om redan 2016. Förskolläraryrkets professionalisering har sedan en tid tillbaka fått mer och mer fokus inom politiken. Ändå tolkar vi den allmänna attityden till förskolläraryrket oförändrad och fortfarande ser många i samhället förskolan och pedagogernas arbetsuppgifter som enbart inriktade på omsorg. Trots att det står i den nya läroplanen att förskolan ska fokusera på utbildning (Skolverket 2018). Annica Löfdahl Hultman, Maria Folke-Fichtelius och Håkan Löfgren (2015) menar att i och med den reviderade läroplanen har den statliga styrningen av förskolan ökat. Omformuleringen och förtydligandet av förskollärares arbetsuppgifter i läroplanen betonar vikten av den kompetens som en profession innebär. Utvecklingen av förskolan har sedan 1996, då ansvaret flyttades från socialdepartementet till utbildningsdepartementet, lett till ökade krav på dokumentation och mätbara mål i verksamheten. I takt med välfärdssveriges framväxt och utvecklingen av utbildningsväsendet har den traditionella synen på profession förändrats och fler och fler professionella är offentligt anställda (Paula Berntsson, 2013).

Studien ämnar genom en enkätstudie undersöka Västra Götaland läns politikernas partipolitiska och ideologiska attityder till förskolläraryrket som profession ur ett genusperspektiv. Vidare är det forskningsområde som vi har valt relevant då det uppmärksammar och granskar ett aktuellt ämne inom skolväsendet och politiken. Politiken har stor makt över beslut och verksamhet i förskolan och det är tydligt att regeringen vill arbeta för en höjning av både lärar- och förskolläraryrket. Få studier har studerat politikernas attityder till förskolläraryrket och det gör att den här studien bidrar till att synliggöra attityderna och till att förstå vilka attitydförändringar som krävs för att höja förskolläraryrkets status. Samtidigt ämnar den här studien till att ha som effekt att sätta spår hos de politiker som vi kommit i kontakt med och hos de läsare som tar del av studiens resultat. Kari Waernerss (2007) lyfter i sin rapport “Från Förskola till Högskola - vilka avtryck ger forskning om jämställdhet?” till Vetenskapsrådet, olika effekter, så som att sätta spår och göra intryck som forskning om jämställdhet och jämställdhetsprojekt har.

Studien genomfördes utifrån ett genusperspektiv då tidigare forskning drar tydliga paralleller mellan att förskolläraryrket är kvinnodominerat och att yrket anses vara av lägre status. Kopplingar görs bland annat till normer om att kvinnor i grund är omhändertagande och att förskolläraryrket inte är ett yrke som egentligen borde kräva utbildning. På grund av den här synen och liknande åsikter om förskolläraryrket blir det svårare för förskolläraryrket att ses som en profession. Flera olika kvinnodominerade yrken med fokus på undervisning, vård, omsorg och socialt arbete ses idag som semiprofessioner (Arna Jonsdottir & Marianne Coleman, 2014).

1.1. Bakgrund

Starten för utvecklingen av utbildning inom vård - och omsorgs traditioner kom under slutet av 1800 - tal och början på 1900 - talet. I de alternativa utbildningarna togs pedagogiska idéer och lärandeformer fram, vilket blev starten för pedagogiska rum för tankar inom lärande och utbildning för flickor och kvinnor (Ingrid Tallberg Broman 2018). Under 1980-talet pågick det också en diskussion kring professionalisering av traditionella omsorgsyrken, då med fokus på jämställdhet och ökad status för kvinnliga yrkesutövare. Waerness (1980) har genomfört studien ”omsorgen som lönearbete- en begreppsposition”, där författaren poängterar att dem som arbetar i hälsovård och social sektor är kvinnor, och att dem som är högst avlönade med större inflytelserika yrkespositioner främst sett bara är män. För att professionaliseringen av klassiska omsorgsyrken ska få större jämställdhet mellan kvinnliga yrkesutövare och manssamhällets normativa förutsättningar, krävs det att professionalisering lägger mer vikt på “1. Allt mer formell utbildning baserad på vetenskap och teori. 2. Avgränsning av arbetsuppgifterna. 3. Yrkesmonopol på vissa arbetsuppgifter, fler yrkesgrupper inom denna sektor ska höja sin prestige och därmed få större inflytande och bättre löne- och arbetsförhållanden” (Waerness, 1980, s.12). Waerness menar bland annat att de all dagliga arbetsuppgifterna ska överlåtas till personal med lägre utbildning då det enligt författaren blir mer effektivt i arbetslaget (Waerness 1980).

Thomas Brante (2009) hävdar att yrken som är baserade på utbildning och har en vetenskaplig grund kallas för professioner. Brante nämner också att det kan vara svårt att skilja på olika professioners utmärkande egenskap utöver vetenskaplig utbildning som grund. Men att själva begreppet profession är yrkesgrupper som har hög status och vilar på den vetenskapliga utbildningen. Det vi kan tolka är att man som förskollärare har en utbildning som vilar på vetenskaplig grund och avgränsningar av arbetsuppgifter. Då mellan förskollärare och barnskötare, trots de kan man ännu inte kalla förskolläraryrket för en profession.

1.2. Uppsatsens struktur

Först presenteras syfte och tillhörande frågeställningar, därefter ett avsnitt med tidigare forskning som berör studiens forskningsområden. Efter en redogörelse för de teoretiska ramverk och centrala begrepp som studien vilar på redogörs metoddelen. I metoden argumenteras för vilken metod som används och hur enkätfrågorna kommer vara uppbyggda, där presenteras och diskuteras även urvalet. Sedan redovisas och analyseras resultatet och avslutningsvis förs en diskussion kring resultatet kopplat till våra frågeställningar.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med vår studie är att beskriva politiska attityder till förskolläraryrket som yrkesprofession ur ett genusperspektiv. Vidare ämnar vi undersöka betydelsen av politikernas partitillhörighet, könsidentitet, utbildningsnivå och ålder i relation till deras attityder.

- Vilka attityder till förskolläraryrket som profession blir synliga och hur skiljer sig dessa åt?

3. Tidigare forskning

I detta avsnitt beskrivs hur synen på förskollärare och förskolläraryrket som profession har sett ut inom tidigare forskning samt tidigare genusforskning om kvinnodominerade yrken och profession. Sökandet efter tidigare forskning har gått till genom sökningar i olika databaser¹ med olika för oss relevanta sökord². För att avgränsa sökandet valdes enbart texter som var "peer reviewed".

3.1. Genusperspektiv på professionsforskning

Jonsdottir och Coleman (2014) har i sin artikel "Professional role and identity of Icelandic preschool teachers: effects of stakeholders" redovisat samhällets åsikter om förskolläraryrkets profession, expertis, ledarskap och sociala status på Island. För att ta reda på hur samhället ser på förskolläraryrket har de ställt frågan "Hur ser åsikterna och synen på förskollärare ut av dem olika intressenterna?". Frågan har skickats ut med hjälp av en enkät till förskollärare, föräldrar och politiker. Jonsdottir och Coleman tar upp att trots förskolläraryrket har en längre utbildning baserad på vetenskap och teori, ses fortfarande förskollärare som "vårdgivare" och med det menar dem att förskollärare enligt samhället ser ut att ha en inriktning på omsorg och inte utbildning. Utbildning som nu ska vara förskolans fokusområde (Skolverket, 2018). Jonsdottir och Coleman skriver också att det är sen länge känt att kvinnor har varit exkluderade från det politiska livet och förberedande institutioner som exempelvis högskolan. Det har också visat att förskollärare är främst kvinnor, och att yrket ses som feminiserat. Den stereotypa könsuppfattningen som finns i vårt samhälle gör att arbetet i förskolan med yngre barn ses som "kvinnors arbete" och ses därför även som ett arbete av lägre status. Den synen av förskollärares professionalism gör det svårare för förskollärare att ses som yrkesverksamma, då det ses som en självklarhet att kvinnor kan ta hand om barn (Jonsdottir & Coleman, 2014).

Begreppet profession tillämpas på flera olika yrken och kan definieras på flera olika sätt. Den föräldrade betydelsen av profession beskrivs enligt Jonsdottir och Coleman (2014) som ett sätt för olika yrkesgrupper att styrka sin behörighet genom legitimation av sin kompetens. Det får man genom att yrken får teoretisk kunskap och utbildning. Fortsättningsvis diskuterar författarna begreppet profession och kopplar det till barnomsorg och vilken påverkan förskolläraryrket och förskolan har för samhället. De menar att förskolan behövs i första hand från tre olika utgångspunkter. Den första är att man har en utbildande verksamhet, där barnen får en grund att förbereda sig för det livslånga lärandet. Den andra är att man ska ha en ekonomisk trygghet, där föräldrar får tillgång till att arbeta för att bidra till samhället, samtidigt som dem också är vårdnadshavare. Den tredje är att man ska ha en social rättvis funktion, med det menar man att hur man som pedagog får barnen inkluderade och att uppleva delaktighet, eftersom att förskolläraryrket har ett inkluderande arbetssätt gentemot barnomsorgen. Resultatet från studien visar bland annat att förskollärares syn på sina egna kompetenser påverkar deras yrke. Det diskuteras att om förskollärare inte kan beskriva sina specifika kompetenser, kommer heller inte andra bli medvetna om vilka kompetenser dem har. Därför blir ju inte heller skillnaden mot andra yrken synlig. Forskarna konstaterar även att föräldrar och politiker ser på förskolläraryrket som ett yrke av lägre status. Dels beror det

¹ Databaser: GUPEA, Göteborgs universitetsbibliotek supersök, SwePub, Education collection, Kvinnsam, Education research complete, EBSCO

² Profession*, Förskol*, Preschool*, Politi*, Gender*, Early childhood education and care, ECEC, Government.

på traditionella könsnormer i samhället och dels beror det på att de inte vet något om förskollärarens kompetenser och tar yrket för givet (Jonsdottir och Coleman, 2014).

En genusforskare som studerat yrkesstatus och hierarkier är Ylva Ulfsson Eriksson (2006). I sin avhandling 'Yrke, Status och Genus' undersöker författaren relationer mellan yrken, genus och yrkesstatus. Ulfsson Eriksson har arbetat med fokusgruppsintervjuer och studerat Arbetsmarknadsstyrelsens yrkesbeskrivningar för att undersöka uppfattningar om yrkesstatus. Författaren menar att yrken grupperas utifrån olika kvalifikationsnivåer som finns relaterat till utbildningsnivån. Men också att olika föreställningar om yrkesstatus består av två element, kunskap och värdering. Kunskapselementet handlar om den erfarenheter och position som individen har. Värderingselementet är bunden av kunskapselementet då människors värderingar delvis bygger på kunskap. Dessa två element påverkas av varandra, och styr hur en yrkesgrupp blir presenterad utåt. Ulfsson Eriksson refererar till Hirdmans begrepp genusordningen som innebär att strukturen och relationen mellan män och kvinnor bygger på två principer; isärhållande och hierarki. Isärhållandet handlar om att skilja män och kvinnor åt, på ett filosofiskt sätt, i deras yrken, och i deras handlanden. Den hierarkiska principen grundar sig på den manliga normens logik, den beskrivs som att vad än män är och gör skattas det högre än vad kvinnor är och gör. Utmärkande för logiken är att det ojämlika förhållandet mellan kvinnor och män ses som en självklarhet och inte behöver rättfärdigas (Ulfsson Eriksson, 2006).

Resultatet från studien visar tre olika delar för vad som kan avgöra huruvida ett yrke har hög eller låg status; utbildning, inkomst och andel kvinnor inom yrket. Resultatet visar på att individer från medelklassen och de högre socioekonomiska klasserna har lättare att göra yrkesval som är genusöverskridande än individer från arbetarklassen, detta då de högre klasserna har mer annat kapital att förhandla med (Ulfsson Eriksson, 2006).

Marie Nordberg (2005) har i sin avhandling "Jämställdhetens spjutspets, manliga arbetstagare i kvinnoyrken, jämställdhet, maskulinitet, femininitet och heteronormativitet" haft fokus på manliga arbetstagare i kvinnligt kodade yrken för att undersöka begränsningar, villkor, samt möjligheter som följer jämställdhet diskursen. Författaren vill utforma en diskurs om män i kvinnoyrken för att forma om jämställdhetsdebatten och ge bidrag till teoriutvecklingen inom "mansforskning". "Mansforskning" innebär att man teoretiskt eller empiriskt undersöker olika aspekter av mäns psykologiska, sociala och kulturella livsvillkor. Men också mäns livsstilar, attityder och handlingssätt. Under 1970-talet beskriver Nordberg att "mjukismannen" kom till, som skulle förändra könsuppdelningen mellan män och kvinnor. Med det menar författaren att den könspraktik som finns skulle utmana det svenska jämställdhetsprojektet. Inom barnomsorgen och äldreården när de har flyttats ut från hemmen så blev det fortsättningsvis kvinnors ansvarsområde, och det blev ingen genomgripande omkodning av dem kvinnliga och manliga arbetsuppgifterna. Nordberg fortsätter beskriva att år 2005 arbetar fortfarande en majoritet av kvinnor inom barnomsorg och vård, medan de manliga arbetstagarna, trots den stora jämställdhetspolitik som blev, jobbar i samma sektor som innan och belönas lönemässigt. Nordberg säger också att under 1960-talet kom det fram tre olika argument för att förändra den skeva könsfördelningen. Det första argumentet utgår från "de kvinnliga arbetstagarna" vilket baseras på att det ska ingå fler manliga arbetstagare i kvinnoyrken, och mer kvinnor i mansyrken. Då för att det ska bli en förändring av yrkets status men också den lönemässiga underordningen. Det andra argumentet är "brukarna av tjänsterna" som baseras på att manliga arbetstagare ses som viktiga förebilder för den nya manlighet som ska utmana kopplingen som finns mellan kvinnliga individer och omsorg.

Därför vill man att mer män ska möta barn, föräldrar och patienter inom barnomsorg och sjukvårdspersonal. Det tredje argumentet är "manliga arbetstagare". Man ser då att sjuksköterske - och förskolläraryrket framträder genom sin riktning av sysslor, där omsorg ses som en viktig faktor för dem manliga individer som går in i verksamheterna. Genom att arbeta med omsorgsyrken hoppas man att de manliga arbetstagarna får ett mer känslolinriktat och mjukare förhållningssätt (Nordberg, 2005).

3.2. Politik och profession

Inger Assarsson (2007) har i sin avhandling "Talet om en skola för alla" diskuterat makt i förskolan. Studien bygger på samtal med pedagoger som uttrycker maktlöshet och frustration över skillnaden mellan önskemål om vidareutbildning, planeringstid, konkretisering och den brist på tid som finns tillgänglig för det. Pedagogerna har gett förslag till förändring, men frågan kvarstår om vem som har makten att genomföra förändringarna. Vi tolkar resultatet från Assarssons studie som att problemet inte ligger hos pedagogerna utan att det är inbyggt i samhällets struktur, det är de med makten som har ansvar att ändra strukturen. Vidare beskriver Assarsson (2007) skola och förskola som en politisk arena där undervisningen är en politisk handling. Med det menar Assarsson att skolan speglar och formar samhället, men också att det är en arena för maktspel. Utbildningsinsatser och samhällsförändringar speglas i den politiska arenan, där det handlar om komplicerade processer. Inom processerna konkurrerar grupper med varandra om makt och inflytande, men också vems intressen som ska representeras, vad det är som ska bevaras och förändras. Vidare beskriver Assarsson att det är omöjligt att diskutera en statlig insats såsom utbildning, utan att ta hänsyn till olika maktförhållanden genom de ekonomiska och ideologiska faktorerna som spelar in och som påverkar de olika målen som är utsatta för att organisera verksamheten. För att uppnå politisk enighet när det kommer till skolans verksamhet och mål gäller det att styrdokumentet beskrivs och förklaras på ett sådant sätt att det förstås av alla parter som är med och tar del av styrdokumentet. Det kan dock finnas svårigheter när målsättningarna konstrueras och förhandlas på den politiska arenan, för att sedan skapa innebörd och mening på förskolans arena. Detta gör det svårt för de olika parterna att hantera komplexiteten mellan förskola och politik (Assarsson, 2007).

Marie Styf (2012) vill med sin avhandling "Pedagogisk ledning för en pedagogisk verksamhet? - Om den kommunala förskolans ledningsstruktur" undersöka hur ledningsstrukturen för den kommunala förskolans pedagogiska verksamhet ser ut, hur den är utformad och varför den är utformad på ett visst sätt. Med avhandlingen har Styf lagt sitt fokus på hur ledningsstrukturens utformning har skett med avsikt att skapa pedagogisk ledning för den pedagogiska verksamheten som finns i kommunala förskolor, eller om det är andra element samt syften som har styrt utformningen av förskolan. Vidare menar Styf att förskolan styrs av 3 olika styrsystem, ekonomiska, juridiska och den ideologiska styrningen. De olika styrsystemen bildar tillsammans en kod, som framkommer i utbildningens mål, innehåll och metodik. Läroplanen är en styrning, en påverkansprocess, och varje styrning kräver kontroll med ett visst innehåll i en bestämd riktning. Styf (2012) menar att styrningen kan förklaras som att de beslut som tas om hur man arbetar i förskolan görs på den högsta beslutsnivån, av politikerna. Vilket gör att styrningen blir ett avseende av utövande av makt.

I tidigare forskning om politik och profession har Anton Havnes (2018) i sin avhandling "Professionalization – challenges of developing professional standards, European Early Childhood Education Research Journal," uppmärksammat olika sätt att stärka

förskolläraryrkets profession. I sin studie har författaren tillsammans med nio förskollärare i Norge tagit fram det som de anser avgörande för att kunna stärka professionen. De två viktigaste ämnena i förskolläraryrkesutbildning är enligt Havnes, "professionell kunskap" och "yrkesfärdighet". Det framkom även i studien att förskolläraryrkets status påverkas på två olika sätt. Dels ur ett top-to-bottom perspektiv och dels ur ett bottom-up perspektiv. Med top-to-bottom menar Havnes att i takt med att förskolan får mer och mer uppmärksamhet ökar också den politiska styrningen och kontrollen. Till exempel genom införandet av högre krav på dokumentation och högre och fler mål som kvalitetskontroll. Förskolan har gått från att vara autonom till att behöva följa statliga riktlinjer och beslut om verksamheten. Detta menar flera forskare, enligt Havnes skapar en hierarki mellan politiken och praktiken. Havnes menar också att förskolan har frångått att vara ett autonomt yrke men lyfter ändå möjligheterna att vara en profession. Vidare talar Havnes om managerialism³, en form av ovanifrån styrd profession vilket innebär en hierarkisk relation mellan politiken som leder arbetet och yrkesutövarna. Bottom-up perspektivet handlar om hur förskollärare själva måste stå upp för sin kunskap och hävda vikten av sin utbildning och kunskap. Det är ett inifrån-perspektiv som bygger på demokratiska samarbeten där förskolläraren tar och får erkännande och agens. Det involverar förskollärare på individnivå, arbetslag, föräldrar, rektorer och organisation. Det kan däremot ses som inte helt oproblematiskt då förskolan är en plats för många pedagoger med olika utbildningsgrad, exempelvis, förskollärare, barnskötare och vikarier vilket gör det svårt för individuella förskollärare att hävda sin kunskap (Havnes, 2018).

I en studie om interprofessionalitet av Linda Moberg, Paula Blomqvist och Ulrika Winblad (2018) som heter "Professionalized through audit? Care workers and the new audit regime in Sweden" undersöker författarna på vilket sätt dagens granskning av äldreomsorgen och barnomsorgen har påverkat yrkenas professionalisering positivt eller negativt. Studien fokuserade på att undersöka fyra grupper inom dessa yrken; sjuksköterskor, vårdbiträden, förskollärare och barnskötare. Den granskning som studien valt ut att fokusera på behandlar måluppfyllnad, inspektioner och kvalitetsmätningar. Resultaten visade på att granskningen av förskolan har stor positiv effekt på professionaliseringen. Moberg, Blomqvist och Winblad (2018) beskriver en politisk strävan inom barnomsorgen för ytterligare professionalisering, genom att göra anställningen mer pedagogisk och samordna barnomsorgstjänster närmare utbildningssystemet. Professionaliseringen av vården blev återigen ett politiskt mål under 1990- talet och början av 2000- talet. Utvecklingen drevs av ambitioner för att höja statusen, dels för att locka nya medarbetare men också för att höja kvalitetsnivån inom sektorn.

4. Teoretiska utgångspunkter

Den här studien vilar på professionsteori då vi vill synliggöra attityder kopplade till professionsbegreppet och förskolläraryrket som profession. I detta kapitel kommer begreppet profession att presenteras och definieras. Vidare presenteras i korthet Abbotts professionsteori och Bourdieus bidrag till professionsforskningen i relation till politisk styrning. Eftersom den här studien syftar till att undersöka politiska attityder till förskolläraryrket, en kvinnodominerad yrkesprofession, är genusperspektivet relevant att lyfta fram.

³ Managerialism i relation till professionalism diskuteras vidare i teoriavsnittet.

4.1. Professionsteori

Carina Carlhed (2011) diskuterar i sin studie "Fält, habitus och kapital som kompletterande redskap i professionsforskning" likheter mellan Abbotts professionsteori och Bourdieus teorier om sociala praktiker och finner att det finns differentieringsprocesser som politiker kan utnyttja för att stänga ute eller erkänna ett yrkes status. Andrew Abbott (2005) menar dock att statens erkännande av professioner inte är stabil över tid då staten i sig är ett föränderligt system av olika sorters samspel. Brante (2009) lyfter Abbotts tankar om att licensiering och självbestämmande är avgörande för om en profession har makt över ett visst kunskapsområde. Det krävs dock mer än licensiering och bestämmanderätt inom ett yrke för att ett yrke ska bli framgångsrikt som en profession, det behöver också få erkännande från samhället (Abbott, 2005).

En annan teoretisk utgångspunkt som stammar från Abbotts teorier om profession handlar om exkludering som används för att separera yrken från varandra i syftet att höja statusen. Ett annat ord för exkludering är stängning, som sker för att monopolisera olika samhällsgrupper och detta görs med makt. Teorins huvudfokus ligger i att stängningen sker snarare än hur det går till (Brante, 2009). Denna teori blir relevant för studien då det inom förskolläraryrket kan handla om att exkludera eller "stänga ute" barnskötare för att kunna uppnå det kriteriet.

Även sociologen Anne Witz (1992) tar i sin bok "*Professions and Patriarchy*" upp strategin stängningar som innebär, likt Abbotts teori, att en yrkesgrupp exkluderar en annan för att kunna få både yrkes- och kunskapsmonopol och på så sätt få förhöjd status. Witz menar även att det finns ett genusperspektiv att ta i beaktning och att de patriarkala och kapitalistiska tendenserna i stängningsprocesserna måste belysas. I sin bok behandlar Witz främst yrken där manliga aktörer stänger ute kvinnliga för att behålla makten. I den här studien blir Witz teorier relevanta då vi relaterar det till synen på kvinnodominerade yrken.

4.1.2. Profession

Yrken baserade på utbildning som bär en vetenskaplig grund kallas för professioner. Thomas Brante (2009) hävdar i sin artikel "Vad är en profession? Teoretiska ansatser och definitioner" att definitionen av begreppet profession saknar en specifik gemensam formulering, vilket i sin tur gör det svårt att skilja på olika professioners särdrag utöver vetenskaplig utbildning som grund. Men innebörden av själva begreppet profession är enligt Brante yrkesgrupper som innehar hög status och vilar på en långvetenskaplig utbildningsgrund.

Anneli Frelin (2013) beskriver i sin avhandling "Att hantera läraryrkets komplexitet(er) - en grund för professionalitet?" att det finns en skillnad mellan sociologiska och pedagogiska perspektiv inom förskolläraryrket och synen på professionen. Det sociologiska ses som en professionalisering, och handlar om att höja statusen på förskolläraryrket och det pedagogiska kallas professionalism och beskriver kvaliteten inom praktiken. Med det här konstaterar Frelin skillnaden i begreppet profession som något som ska uppnås eller utövas. Det finns alltså skillnad mellan att vara professionell - att man tillhör en profession, eller att vara professionell - att man agerar professionellt.

Till skillnad från yrken som tillhör professioner är yrken som exempelvis förskollärare och sjuksköterskor i nuläget, enligt Brante (2009) klassade som semiprofessioner, vilket innebär att de innehar några av de kännetecknande faktorerna för en profession men inte lika många i

jämförelse med exempelvis läkare, jurister eller psykologer. En utav de faktorer som både sjuksköterskeyrket och förskolläraryrket besitter är legitimering.

För att kunna höja ett yrkes lön och status behöver de yrken som idag ses som semiprofessioner bli erkända som professioner. Gunnel Colnerud och Kjell Granström (2015) redogör i sin bok *“Respekt för lärarprofessionen: om lärares yrkesspråk och yrkesetik”* för några kriterier som de anser ska uppnås för att ett yrke ska kunna räknas som en profession. Förutom att yrket ska utgå från en vetenskaplig grund, är också yrkesetik ett av kriterierna och med det menar Colnerud och Granström att det ska finnas uttalade ramar för värdegrund och förhållningssätt inom yrkeskåren. Autonomi inom yrket som kriterie innebär att förskollärare i sin verksamhet har rätt att själva bestämma vilka olika metoder och verktyg som ska användas i sin enskilda verksamhet för att uppnå styrdokumentens mål. Ett sista kriterie som Colnerud och Granström nämner är auktoritet och det kan man uppnå genom legitimering (Colnerud & Granström 2015).

Gerd Mörck (personlig kommunikation, 4 december 2019) hänvisar till att det i dagsläget inte finns några lagbestämmelser som tydliggör exakt vad ett yrke behöver för att kunna erkännas som en profession. Utbildningsdepartementet har dock gjort bestämmelser i skollagen om legitimering och behörighet som är av stor vikt för att kunna höja statusen i förskolläraryrket (SFS 2010:800, skollag, Stockholm: Utbildningsdepartementet.). Genom att skydda yrkestiteln “förskollärare” kan man därför trycka hårdare på professionaliseringen.

4.1.3. Professionalisering

Professionalisering kallas den process som för ett yrke uppåt statusmässigt. Det är viktigt för förskolläraryrket att vinna både kunskaps- och yrkesmonopol för att få förhöjd status. För att genomföra en sådan process behöver yrket ifråga “exkludera” andra yrken och i förskollärares fall handlar det om att exkludera barnskötare. I ett sådant scenario spelar både kunskap och andras förtroende för förskollärares kompetens stor roll (Berntsson, 2013). Vidare poängterar Berntsson (2013) att arbetslag kan komplicera förskolläraryrkets professionalisering då ett arbetslag ämnar till gemensamt arbete mellan barnskötare och förskollärare som innebär att man delar på ansvaret och arbetsuppgifterna. Å ena sidan så har den nya reviderade läroplanen utökat förskollärares ansvar men å andra sidan så kommer ett arbetslag där barnskötare ingår ändå alltid ha någon form av delat pedagogiskt ansvar.

Det finns flera aspekter som är avgörande för ett yrkes professionaliseringsprocess. En stor del av vad som avgör ett yrkes status är samhällets syn på det. Enligt Colnerud och Granström (2015) är det, när det kommer till läraryrket, ett hinder att yrkesgruppen kan få fullständig autonomi då samhällets påverkan på innehållet i undervisningen begränsas. En annan motkraft som Colnerud och Granström (2015) också nämner är arbetsgivarens makt att avgöra löner och vilket sätt som verksamhetens överordnade hanterar lärarbrist. Vi tolkar att arbetsgivarens makt att sätta löner påverkar dels yrkets status och dels den interna hierarkin mellan förskollärare. Vi anser att lärarbristen och lönerna går hand i hand, höjs lönerna blir yrket mer attraktivt. Det har negativ effekt på yrkets autonomi att lärarbristen leder till att utbildad personal tas in och förväntas utföra likvärdiga arbetsuppgifter som en utbildad förskollärare eller barnskötare.

4.2. En alternativ syn på profession

Genom den här studiens gång har det blivit tydligt att det finns många olika teorier och förhållningssätt till vad en profession är och hur man kan definiera vilka yrkesgrupper som kan kalla sig för en profession eller inte. Mirko Noordegraaf (2015) lyfter i sin studie "Hybrid professionalism and beyond: (New) Forms of public professionalism in changing organizational and societal contexts." problematiken i att hålla fast vid de traditionella synsätten på profession och öppnar upp för en diskussion kring moderna professioner som anpassar sig till och blandas med organisationers, institutioners och företags olika styrningspolicies och hierarkier.

Den politiska styrningen och ökade kontrollen av skolan skulle på ett sätt kunna tolkas som en negativ aspekt av professionalismen men om man applicerar Noordegraafs (2015) teorier om en hybrid professionalism får vi se en helt ny dimension av vad professionalism kan vara. Noordegraaf menar att man måste kunna blanda professionalism med managerialism⁴ för att följa de förändringar som sker inom professioner, framför allt inom organisationer och företag. Enligt Noordegraaf är managerialism något som har att göra med auktoritet genom mätbara mål och resultat, samordning och styrning genom olika former av kontroll samt att effektivitet är grunden i arbetet. Vidare menar författaren att professionalism baseras på autonoma yrkesverksammars auktoritet och bygger på en tillit där de verksamma inom ett yrke väljer sin ledare från de sina. Slutligen läggs vikt vid att kvalitet är en grundpelare för arbetet. Hybridprofessioner uppkommer när dessa två helt olika principer kan blandas och vad det blir är inte långt ifrån hur förskolan ser ut idag och vad den är på väg att bli i framtiden.

5. Metod och genomförande

I detta avsnitt redogörs för vilka metoder som har använts för att genomföra studien. Först kommer val av metod för insamlandet av empiri att argumenteras för och sedan följer en redogörelse av urval, genomförande, analysmetod, studiens kvalitet och etiska förhållningssätt.

5.1. Metodval

Då syftet med den här studien är att undersöka attityder har vi valt att använda en kvantitativ metod i form av en enkätundersökning. Göran Ejlertsson (2014) har i sin bok "*Enkäten i praktiken, en handbok i enkätmetodik*" påpekat att använda enkät som metod är fördelaktigt när man vill samla in en stor mängd data under en kort tidsperiod. Det är även fördelaktigt när man arbetar med känsliga frågor eller information om personers attityder snarare än underliggande orsaker. En annan anledning att välja enkät som metod är att man får fram beskrivande och jämförbar statistik (Arnqvist, 2014).

Genom att skicka ut webbaserade enkäter blev det lättare att nå fler personer och eftersom att svaren är digitaliserade och sammanställs allt eftersom respondenterna svarar underlättade det vår bearbetning. Alla som blev tilldelade enkäten svarade på samma frågor. Med noggranna

⁴ Det finns inte någon etablerad svensk översättning till ordet men Johan Hvenmark och Karin Robertsson (2015) menar att begreppet kan användas på olika sätt för att förklara organisatorisk förändring, metoder för företagsledning och liknande.

instruktioner om hur enkäten är uppbyggd och att den genomgående är lätt att förstå gör att de svarande inte behöver gissa vad det är vi enkätinstruktörer frågar om. Det är också en fördel att, i instruktionerna, berätta hur lång tid det kommer att ta att svara på enkäten (Rolf Ejvegård, 2009).

Ett problem med att använda sig av enkäter till skillnad från intervjuer är att vi inte kommer få reda på varför respondenterna svarar som de gör. Vi har i vår data information om respondenternas bakgrund och kan dra slutsatser baserat på tidigare forskning om anledningar till varför vissa svarar på ett visst sätt men vi kommer aldrig ha nog information för att kunna svara på varför frågor utan kan med enkätmetoden framförallt få fram hur något är.

5.2. Urval och avgränsningar

För att kunna dra generella slutsatser kring enkätsvaren har urvalsprocessen kring studiepopulation och stickprov gått till på följande sätt; urvalet har bestämts genom ett klusterurval där fem av 49 kommuner i Västra Götalands län har lottats fram. Studiepopulationen är den grupp av personer man vill undersöka och stickprov handlar om att ta ut en liten representativ del av populationen för att undersöka i stället för helheten (Ejlertsson, 2014). Vidare har vi i dessa kommuner ombett kommunfullmäktiges ledamöter och ersättare att ta del av och svara på enkäten. Det hade kunnat vara fördelaktigt att även lotta fram i vilket län vi skulle lotta kommuner att undersöka i men för att avgränsa studien har vi valt att fokusera på Västra Götaland. De kommuner som varit med i undersökningen är Hjo, Mariestad, Munkedal, Tjörn och Tranemo. Totalt har dessa kommuner 312 ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige. Anledningen till varför vi har valt politiker från olika kommunfullmäktige som vår studiepopulation är då de kommer ge en generell bild över de politiska attityderna i kommunerna. Att bara undersöka fem kommuner valde vi för att kunna begränsa antal svar som vi fick in så att vi skulle ha en möjlighet att hinna analysera all data.

Totalt fick vi 84 enkätsvar av 313 utskickade. Att svarsfrekvensen blev så låg antar vi beror på att de svarande fick för få dagar till sitt förfogande och vi tror också att flera påminnelser hade varit fördelaktigt.

5.3. Tillvägagångssätt

Vi har valt att göra en enkätundersökning då det, som vi tidigare nämnt, är ett sätt att få fram mätbar och jämförbar statistik (Anders Arnqvist, 2014). Vi vill jämföra och undersöka samband mellan olika variabler såsom politikernas ålder, kön, politisk tillhörighet, synen på förskollärares yrkesstatus, attityder till förskollärares olika könstillhörigheter och politisk ideologi. För att sedan ur ett genusperspektiv undersöka politikernas attityder till förskollärares yrkesprofession. I enkäten (se bilaga 1 & 2) har vi använt oss av ordinalskalor för att rangordna olika svarsalternativ. Nominalskalor har använts för att bland annat mäta och jämföra åldersgrupper, utbildningsnivå, könsidentitet samt matriser med påståenden och olika svarsalternativ för att komma åt de svarandes attityder i olika frågor.

Vi har även frågat politikerna om deras politiska och ideologiska ståndpunkt genom att först be dem positionera sig på en tio-gradig likertskala mellan höger och vänster och sedan på en tio-gradig likertskala mellan GAL (grön, alternativ, liberal) och TAN (traditionalistisk, auktoritär, nationalistisk). Enkäten valde vi att genomföra online via Google formulär som kan sammanställa all data så vi inte kunde se vem som svarade vad. På så sätt har vi kunnat

hålla enkätsvaren anonyma. Distributionen av enkäterna har genomförts av olika administratörer och kontaktpersoner i respektive kommuner. Innan de svarande fick svara på våra frågor fick de ta del av en introduktionstext där vi förklarade hur lång tid det skulle ta att svara, att insamlingen av data skedde anonymt samt när vi senast behövde svaren.

För att jämföra olika variabler skapade vi ett excel-dokument. I exceldokumentet ställde vi upp olika frågor bredvid varandra, för att exempelvis kunna jämföra hur personer med en viss könsidentitet svarar på en viss fråga i relation till partitillhörighet. Genom att göra dubbelinmatning har vi kunnat säkerställa kvalitén på uppgifterna som vi har matat in, men om man inte är noggrann kan dubbelinmatning vara problematiskt. Vår data sammanställdes automatiskt i google formulär och på så sätt kunde vi också jämföra våra inmatningar noggrant och säkerställa att alla siffrorna stämde i inmatningarna.

Datan från enkäterna har sammanställts för att slutsatser ska kunna dras om hur varierande (Y) politikernas attityder till förskolläraryrket är beroende på förklaringsvariabel (X) såsom ålder, politisk tillhörighet, utbildningsnivå eller könsidentitet. För att slutsatserna ska kunna vara generaliserbara krävs att ett stort antal enkätsvar samlats in, att enkätfrågorna är välformulerade och passar den typ av undersökning som ska genomföras (Arnqvist, 2014).

Då det politiska läget ständigt är i förändring har vi valt att utgå från den traditionella blockindelningen för att kunna göra en jämförande analys. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet räknar vi till vänsterblocket och Moderaterna, Liberalerna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Sverigedemokraterna räknar vi till högerblocket. De respondenter som svarat att de tillhör andra partier kommer redovisas tillsammans under "Annat". Vi har även gjort en indelning efter GAL-TAN skalan som politikerna har fått positionera sig på. Skalan i vår enkät går från GAL (1) till TAN (10). Med hjälp av denna indelning kan vi redovisa resultatet ur ytterligare ett politiskt perspektiv samt göra jämförelser mellan de olika indelningarna.

5.4. Analysmetod

Vi har arbetat utifrån en induktiv process när vi sammanställt och analyserat den empiri som vi genom enkätundersökningen har fått in för att kunna ge svar på våra frågeställningar och dra slutsatser kring hur vi kan skapa förståelse för svaren.

84 av 313 utskickade enkäter till Västra Götalands politiker har blivit underlag för en hermeneutisk analys. En hermeneutisk analys innebär tolkning och förståelse, vi kan inte veta hur politikerna som svarat tänkte men har tolkat och försökt förstå deras svar utifrån vår egna uppfattning och förförståelse (Torsten Thurén, 2019). Vi har valt att använda oss av den sortens metodanalys, då den hjälper oss att bearbeta den data vi får in. Katarina Eriksson Barajas, Christina Forsberg och Yvonne Wengström (2017) förklarar att den data man samlar in alltid kommer att tolkas från ett individuellt perspektiv med den egna världsbilden som utgångspunkt. Vi har under arbetets gång försökt att vara objektiva i vår analys men vi är medvetna om att omgivningen färgar vår tolkning. Mer etiska ställningstaganden diskuteras senare.

5.5. Diskussion om studiens kvalitet

För att studien ska ha hög validitet och reliabilitet och på så sätt kunna hålla hög kvalitet krävs att det ställs olika krav. Det är framför allt krav på att studien faktiskt mäter det som den påstår sig mäta, att mätningen har gått riktigt till och att datan är korrekt sammanställd utan systematiska misstag (Peter Esaiasson, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson, & Lena Wångerud, 2017). Reliabilitet kan mätas genom inre konsistens (Ejlertsson 2014).

Då respondenterna vet att vi läser till förskollärare, är det svårt att avgöra om svaren är sanningsenliga eller om de snarare svarar utefter vad de vill att vi ska svara. Vi var väl medvetna om att detta kunde ske och vi utgår från svaren så som de är och hoppas på att politikerna svarar så som de faktiskt tycker och tänker själva. Med den svarsfrekvens som vi fick in kan vi konstatera att vår reliabilitet kommer vara svår att mäta. Vi valde ut fem olika kommuner, och har fått in 84 svar av 313, vilket ger en svarsfrekvens på 27%. Detta ger oss inte tillräckligt med grund för att kunna dra generella slutsatser om politiska attityder men då studien är korrekt utförd är resultatet ändå relevant.

5.6. Forskningsetiska ställningstaganden

Ett viktigt ställningstagande vi gjort är att vi genom studien håller oss neutrala och blandar därför inte in våra egna ideologiska ståndpunkter och politiska preferenser i analysen av det empiriska materialet.

Generellt är politik ett känsligt ämne inom forskningsvärlden och i vår undersökning presenteras inte individuella uppgifter utan resultatet sammanställs och redovisas som grupp. Enligt forskningsetiska regelverk måste det betänkas att inte samla in känsliga personuppgifter (Annica Löfdahl, 2014). Det kan exempelvis handla om politiska övertygelser men i den här studien undersöks just offentliga politiker och då är det mindre etiskt problematiskt. Löfdahl (2014) tydliggör att forskning först får ske efter att ett informerat samtycke skett. Vi har noggrant förklarat för politikerna vad vi kommer att använda vår samlade information till. Samtyckesblanketten innehöll information om oss och i vårt syfte med undersökningen samt hur mycket tid vi förväntade oss att de skulle lägga på att svara på enkäten. I samtyckesblanketten informerades även politikerna om att enkäterna skulle samlas in och arkiveras i 10 år på ett sätt så att obehöriga inte kan ta del av det. Politikerna fick också veta om att forskningsstudien kommer att delas med allmänheten via en forskningsdatabas.

6. Resultatredovisning

I detta avsnitt kommer vi med hjälp av diagram och tabeller redovisa och analysera enkätresultatet. Datan kommer att redovisas i både procent och andel. Resultatavsnittet är indelat efter de teman som har varit relevanta för vår studie. Avslutningsvis finns en sammanfattning av resultatanalysen.

84 politiker har deltagit i studien och här nedan redovisas, jämförs och analyseras resultatet från den insamlade datan. Enkätens frågor och svar kan ses i sin helhet i bilagan där tabeller och diagram är numrerade för att överensstämna med det som redogörs för i den här texten. 82 personer har svarat på frågan om vilken könstillhörighet de identifierar sig som (se diagram 1.) av dessa har 47 personer (57,3%) svarat att de identifierar sig som 'Man' och 35 personer (42,7%) har svarat 'Kvinna'. Ingen valde alternativet 'Annat' så därför har vi valt att referera till de svarande som män och kvinnor. Av respondenterna som har svarat är nio personer (10,8%) i åldrarna 20-40 år. 32 personer (38,6%) är i åldrarna 40-60 år och 42 st (50,6%) är i åldrarna 60+ (se diagram 2.). Angående utbildningsnivå är respondenterna med gymnasial utbildning 28 st (34,6%), 38 st (46,9%) har eftergymnasial utbildning grundnivå: högskoleexamen, kandidatexamen och yrkesexamen och 16 st (19,8 %) har eftergymnasial utbildning avancerad nivå: magisterexamen, masterexamen och yrkesexamen. Ingen utav de svarande har eftergymnasial utbildning forskarnivå: licentiatexamen eller doktorsexamen.

I studien har politisk styrning och politikernas attityder till förskolan varit i fokus. Av de svarande var socialdemokraterna flest, de utgör 31,3 procent. Den totala partifördelningen ser ut på följande vis; Antal moderater som har svarat är 13 st (15,7%), Liberalerna åtta st (9,6%), Centerpartiet fyra st (4,8%), Vänsterpartiet fem st (6%), Socialdemokraterna 26 st (31,3 %), Kristdemokraterna 7 st (8,4%), Sverigedemokraterna sex st (7,2%), Miljöpartiet åtta st (9,6%) och "Annat parti" är sex st (7,2%) (se bilaga 1. diagram 8.). Den ojämna fördelningen av partimedlemmar gör det svårt att ställa partierna mot varandra och jämföra antal men vi kan ändå se tendenser i svaren. Hade vi fått fler svar och haft en jämnare partifördelning hade resultatet eventuellt kunnat fastslås tydligare. Som vi nämnt i metoddelen kommer partierna delas in i höger- och vänsterblock för att någon jämförande analys ska kunna göras.

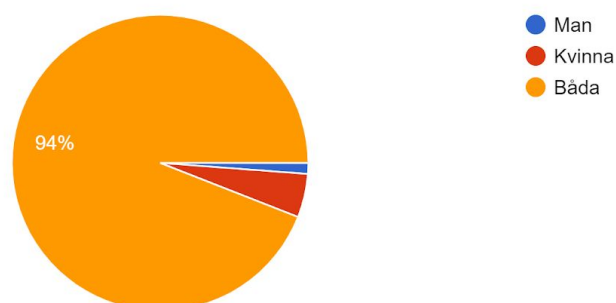
6.1. Genusperspektiv

Den finns en oföränderliga könsuppfattning som existerar i vårt samhälle om att jobb i förskolan ses som "kvinnors arbete" (Jonsdottir & Coleman). Den här studien har fokuserat på politikernas attityder till förskolläraryrket och här nedan följer en resultatredovisning i diagram och tabeller där genusperspektivet blir extra synligt.

Diagram 1.

Vilket kön anser du är bäst lämpat som förskollärare?

84 responses

I diagram 1. har vi ställt frågan *“Vilket kön anser du är bäst lämpat som förskollärare?”* och 79 personer (94%) har svarat båda medans fyra personer (4,8%) svarade kvinna och en person (1,2%) svarade man. Fyra personer tycker att det är mer lämpligt att kvinnor arbetar som förskollärare. Detta resultat visar på att de politiker som tillfrågats är näst intill eniga om att båda könen är lika lämpade till att arbeta som förskollärare.

För att ytterligare undersöka attityderna till förskolläraryrket ur ett genusperspektiv har frågan *“Hur lämpligt anser du det är att en person med manlig könsidentitet arbetar som förskollärare?”* ställts. Resultatet redovisas här nedan, utifrån politikernas könstillhörighet, i tabell 1. I frågan används nominalskalan 1-5. Ett är inte alls lämpligt, och fem är lämpligt. Vi har valt att analysera datan utifrån parametrarna att fyra eller lägre anses vara mindre lämpligt. Ingen har positionerat sig längst ner på skalan, en person (1,2%) har positionerat sig på två. Fem personer (6%) har positionerat sig på tre. Åtta personer (9,5%) har svarat att de positionerar sig på fyra. 70 personer, (83,3%) av respondenterna svarade fem, att de tycker det är lämpligt att en person med manlig könsidentitet jobbar i förskolan. Detta resultat visar på att de flesta anser att det är lämpligt att en person med manlig könsidentitet arbetar i förskolan, dock blir det tydligt att 16,9% inte anser det helt lämpligt. Av de 16,9% är två personer kvinnor och tolv män (se tabell 1). 33 av 35 (94,2%) kvinnor men bara 35 av 47 (74,5%) män tycker att det är lämpligt att en person med manlig könsidentitet arbetar som förskollärare. Kvinnorna anser alltså att det är mer lämpligt än vad männen gör. Det visar att politikernas kön spelar roll för vilka attityder de har kring hur lämpligt de anser det vara att personer med manlig könsidentitet arbetar som förskollärare.

Tabell 1.

Hur lämpligt anser du det är att en person med manlig könsidentitet arbetar som förskollärare?

	1	2	3	4	5	Total
Blank					2	2
Kvinna				2	33	35
Man		1	5	6	35	47
Totalsumma		1	5	8	70	84

Tabell 2.

Hur lämpligt anser du det är att en person med manlig könsidentitet arbetar som förskollärare?

	1	2	3	4	5	Total
Moderaterna	1		1	1	10	13
Socialdemokraterna			1	3	22	26
Vänsterpartiet					5	5
Sverigedemokraterna			1		6	7
Miljöpartiet					8	8
Liberalerna				1	7	8
Centerpartiet				1	3	4
Kristdemokraterna			1	2	3	6
Annat			1		5	6
Ej angett parti					1	1

I tabell 2. som baseras på diagram 9 (se bilaga 1.) kan vi avläsa svaren på frågan "Hur lämpligt anser du det är att en person med manlig könsidentitet arbetar som förskollärare?" utifrån vad de olika politikerna har svarat. Skalan har gått från 1-5 där 1 anger "ej lämpligt" och 5 anger "lämpligt". Tio av 46 (22%) politiker i högerblocket tycker annat än fem ("lämpligt") på skalan medan fyra av 39 (10%) politiker i vänsterblocket tycker annat än fem. Mer än dubbelt så många högerpolitiker än vänsterpolitiker tycker att det är mindre lämpligt med förskollärare med manlig könsidentitet. Här följer en tabell där medelvärdet för varje parti är beräknat.

Tabell 3.

Medelvärdet av partiernas svar på "Hur lämpligt anser du det är att en person med manlig könsidentitet arbetar som förskollärare?"

S	M	L	C	KD	SD	MP	V	Annat
4,5	4,54	4,88	4,75	4,33	4,7	5	5	4,6

I Tabell 3. kan vi utläsa att på frågan om *“Hur lämpligt anser du det är att en person med manlig könsidentitet arbetar som förskollärare?”* har Socialdemokraterna ett medelvärde på 4,5. Moderaterna har ett medelvärde på 4,54. Liberalerna har ett medelvärde på 4,88. Centerpartiet har ett medelvärde på 4,75. Kristdemokraterna har fått ett medelvärde på 4,33. Sverigedemokraterna har ett medelvärde på 4,7. Miljöpartiet och vänsterpartiet har båda ett medelvärde på 5. De som har angett Annat som partitillhörighet har ett medelvärde på 4,6. När vi sammanställer partiernas värden får vi ett medelvärde för högerblocket på 4,5 och för vänsterblocket ett värde på 4,9. Detta resultat stärker vår analys av tabell 2 där vi såg att vänsterblocket anser det mer lämpligt med en förskollärare med manlig könsidentitet än vad högerblocket gör.

6.2. Politisk styrning

För att få information om vad politikerna vet om förskolläraryrket ställdes frågan *“Jag får information från mitt parti angående ställningstaganden inom förskolepolitiken”* (se bilaga 1, diagram 2.). Svaren från diagram tolv visar att 41 personer (49,4%) har svarat *“stämmer mycket bra”*, 36 personer (43,4%) har svarat *“stämmer delvis”*, tre personer (3,6%) svarade *“ingetdera”* och tre personer (3,6%) svarade *“stämmer inte alls”*. Tre personer i undersökningen menar att de inte får information från sitt parti om ställningstaganden angående förskolan. Tre personer har svarat *ingetdera*. En majoritet av politikerna menar att de får information om ställningstaganden i förskolepolitiken.

Diagram 3.

Jag vet en hel del om förskollärares arbetsuppgifter

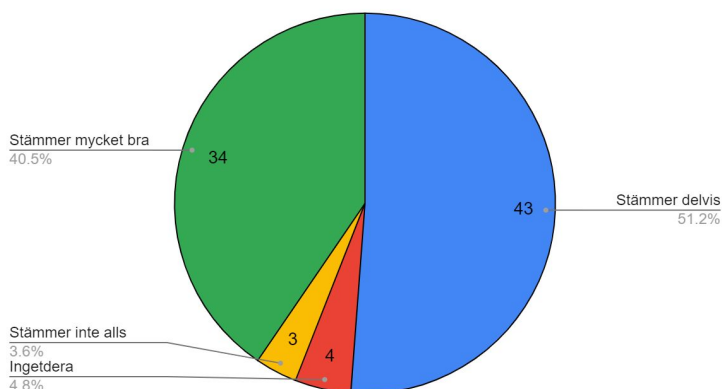
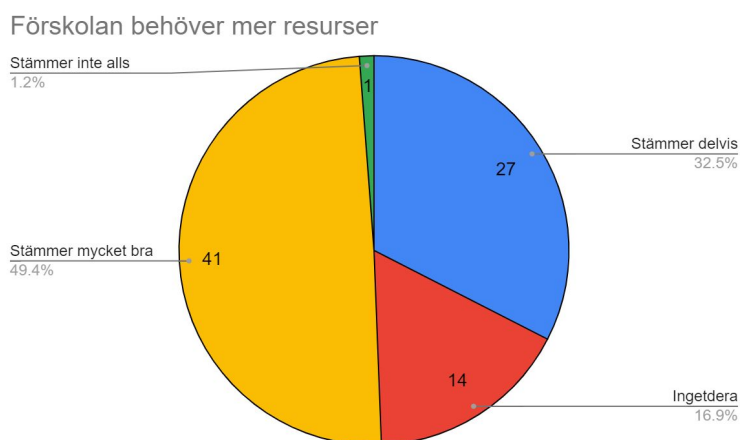

Diagram 3. redovisar påståendet *“Jag vet en hel del om förskollärares arbetsuppgifter”* där 43 personer (51,2%) svarade *“stämmer delvis”*, 34 personer (40,5%) svarade *“stämmer mycket bra”*, fyra personer (4,8%) svarade *“ingetdera”* och tre personer (3,6%) svarade *“stämmer inte alls”*. Detta resultat visar att en majoritet påstår sig veta en hel del om förskollärares arbetsuppgifter.

Diagram 4.

På påståendet “Förskolan behöver mer resurser” svarade 41 (49,4%) av respondenterna “stämmer mycket bra”, 27 (32,5%) svarade “stämmer delvis”, 14 (16,9%) “ingetdera” och en (1,2%) svarade “stämmer inte alls”. Vi kan se att det är betydligt fler som tycker att förskolan behöver mer resurser än det är som har svarat ingetdera eller inte alls. Här nedan i Tabell 4. redovisas de olika svarsalternativen och politikernas svar kategoriserat utifrån partitillhörighet.

Tabell 4.

Förskolan behöver mer resurser

	Stämmer mycket bra	Stämmer delvis	Ingetdera	Stämmer inte alls	totalt
Moderaterna	2	5	6		13
Socialdemokraterna	20	4	1		25
Vänsterpartiet	5				5
Sverigedemokraterna	3	4			7
Miljöpartiet	4	2	2		8
Liberalerna	1	3	3	1	8
Centerpartiet	1	3			4
Kristdemokraterna	3	2	2		7
Annat	2	4			6
	41	27	14	1	83

Tabell 4. visar sambandet mellan de politiska partierna och hur medlemmarna har svarat på påståendet att förskolan behöver med resurser. Då svarsfrekvensen är varierad mellan de olika partierna och eftersom att Socialdemokraterna är så många fler är det svårt att jämföra partierna med varandra. Vi kan dock med hjälp av den traditionella blockindelningen Höger- och Vänsterblock gruppera partierna och se tydliga attitydskillnader mellan blocken. 29 av 38 (76,3%) politiker från vänsterblocket tycker “stämmer mycket bra”. Detta ställer vi mot högerblocket där 11 av 39 (28,2%) tycker “stämmer mycket bra”. Det är en skillnad på 48,2 procentenheter. Detta visar att det finns en tydlig skillnad i attityder till hur mycket resurser förskolan behöver där vänsterblocket har en positivare attityd. Vi kan också se att skillnaden

mellan de båda blocken minskar om vi lägger till kategorin “stämmer delvis”. Då anser 35 av 38 (92,1%) vänsterpolitiker och 27 av 39 (69,2%) högerpolitiker att det stämmer eller delvis stämmer att förskolan behöver mer resurser. Skillnaden mellan de båda blocken blir då 22,9 procentenheter. 3 politiker (0,08%) från vänsterblocket och 11 av 39 (28,2%) från högerblocket har svarat ingetdera. 1 person (0,03%) från högerblocket har svarat stämmer inte alls. Av de 6 personer som har angett partitillhörighet “Annat” har två svarat stämmer mycket bra och fyra svarat stämmer delvis. Vi kan se en skillnad mellan hur blocken har svarat. På påståendet att förskolan behöver mer resurser svarar vänsterblocket mer positivt än vad högerblocket gör.

Tabell 5.

Förskolan behöver mer resurser GAL-TAN

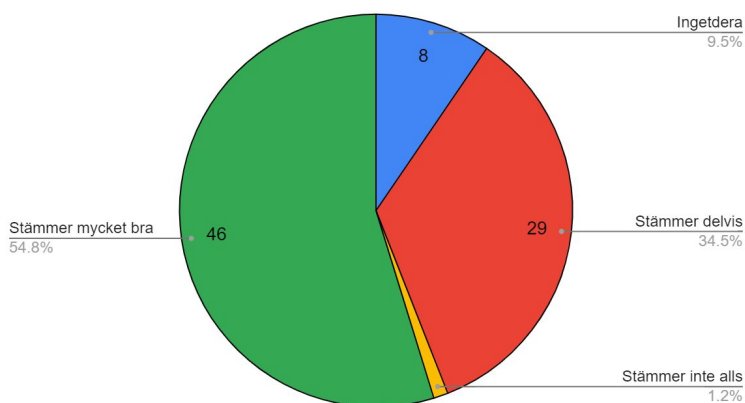
GAL						TAN				
Skala	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Medelvärde	3	3,5	3,5	4	3	2,7	3,8	2,25	4	4

Tabell 5. visar en sammanställning av medelvärdet av politikernas svar på frågan om förskolan behöver mer resurser. Till skillnad från tabell fyra så redovisas här svaren utifrån politikernas positionering på GAL-TAN skalan. Svartalternativen har tilldelats nummer i fallande ordning där fyra betyder “stämmer mycket bra” och ett betyder “stämmer inte alls”. Det som vi kan utläsa är att längst ut på skalan mot den traditionalistiska, auktoritära och nationalistiska ser vi ett medelvärde på fyra vilket också är det högsta möjliga värdet. Vi kan se en tydligare samstämmighet mellan de politiker som positionerat sig på GAL-sidan (1-5) än mellan de på TAN-sidan (6-10). GAL-sidan har en variation mellan 3-4 medan TAN-sidan har en variation mellan 2,25-4. Det innebär att det finns betydligt större interna attitydskillnader mellan TAN-politiker än mellan GAL-politiker.

6.3. Förskollärarkets status

Diagram 5

Jag tycker att förskollärarnas status måste höjas

I diagram 5. på påståendet “Jag tycker att förskollärarnas status måste höjas” har 46 personer (54,8%) svarat “stämmer mycket bra”, 29 personer (34,5%) svarat “stämmer delvis”,

åtta personer (9,5%) svarat “ingetdera” och en person (1,2%) svarat “stämmer inte alls”. Resultatet visar att en majoritet anser att förskolläraryrkets status måste höjas.

Diagram 6

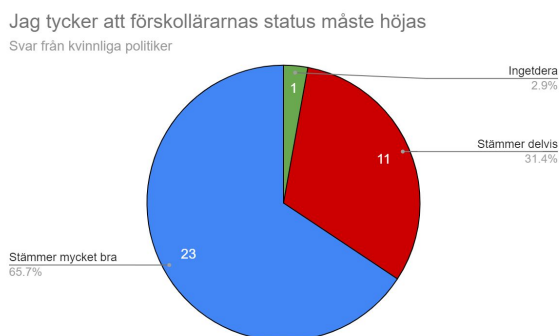

Diagram 7

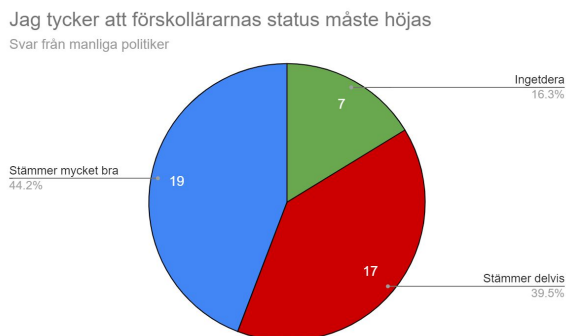

Diagram 6. visar påståendet “*Jag tycker att förskollärarnas status måste höjas*” utifrån vad de kvinnliga politikerna har svarat. 23 kvinnor (65,7%) svarade “stämmer mycket bra”, elva kvinnor (31,4%) svarade “stämmer delvis” och en kvinna (2,9%) svarade “ingetdera”. I diagram 7. kan vi se svaren från våra manliga politiker när dem har besvarat frågan “*Jag tycker att förskollärarnas status måste höjas.*”. “Stämmer mycket bra” svarade 19 st (44,2%), “ingetdera” svarade 7 st (16,3%), “stämmer delvis” svarade 17 st (39,5%). Resultatet från cirkeldiagrammen visar att det är attitydskillnad mellan de kvinnliga och manliga politikerna. Fler kvinnor än män svarade att påståendet stämmer mycket bra.

Tabell 6.

Jag tycker att förskollärares status måste höjas.

	Stämmer mycket bra	Stämmer delvis	Ingetdera	Stämmer inte alls	
Moderaterna	4	7	2		13
Socialdemokraterna	19	4	2		25
Vänsterpartiet	5				5
Sverigedemokraterna	5	2			7
Miljöpartiet	5	3			8
Liberalerna	1	4	2	1	8
Centerpartiet		3	1		4
Kristdemokraterna	3	4			7
Annat	3	2	1		6
	45	74	82	83	

I tabell 6. kan vi se partiernas fördelning på frågan om förskollärares status. Även om en majoritet tycker att förskollärarnas status måste höjas kan vi ändå se en viss differens i svaren då flera har svarat “ingetdera” eller “stämmer inte alls”. 76 % av Vänsterblocket och 33% av högerblocket har angett “stämmer mycket bra”. Detta visar att politiker i vänsterblocket är mer positiva till att förskollärares status måste höjas än vad politiker i högerblocket är.

Nedan följer en redogörelse för politikernas attityder utifrån GAL- TAN skalan.

Tabell 7.

Jag tycker att förskollärares status måste höjas: GAL-TAN

	GAL					TAN				
Skala	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Medelvärde	3,7	3,75	3,4	4	3,3	3	3,5	3,3	4	3,6

Tabell 7. visar en mindre variation mellan de politiker som positionerat sig på GAL-sidan (1-5) än mellan de på TAN-sidan (6-10). GAL-sidan har en variation mellan 3,3-4 medan TAN-sidan har en variation mellan 3-4. Det innebär att det finns större interna attitydskillnader mellan TAN-politiker än mellan GAL-politiker samt att GAL-politiker ställer sig positivare till att förskolläraryrket måste höjas.

Kopplat till status är även frågan om lön och i diagram 10, (se bilaga 1.), har vi ställt frågan; "Vad anser du skulle vara en rimlig bruttolön för en förskollärare som har varit yrkesverksam i minst tio år? Majoriteten på 39 personer (50%), har svarat att de tycker mellan 30.000-35.000 kronor. 24 personer (30,8%) har svarat 25.000-30.000. 13 personer (16,7%) har svarat 35.000-40.000 och två personer (2,5%) har svarat 20.000-25.000. Ingen svarade 40.000 kronor eller mer. 26 personer tycker inte att lönerna bör vara över 30.000.

Tabell 9.

Samband mellan attityder till status och lön.

Jag tycker att förskollärares status måste höjas	Vad anser du skulle vara en rimlig bruttolön för en förskollärare som har varit yrkesverksam i minst 10 år?				total
	20.000-25.000	25.000-30.000	30.000-35.000	35.000-40.000	
Ingetdera		3	3	1	7
Stämmer delvis	1	9	16	1	27
Stämmer inte alls		1			1
Stämmer mycket bra	1	11	20	11	43
Totalsumma	2	24	39	13	78

Det vi kan utläsa från resultatet i tabell 9. är att en stor andel av respondenter anser att förskollärarnas löner bör höjas och att förskollärare borde få 30.000-35.000kr i bruttolön. Sett till de respondenter som tycker att förskolläraryrket status måste höjas finns en stor variation i åsikter om lön som löper mellan 25.000- 40.000 kronor. Det går ej att utläsa något samband mellan attityder kring ökad status och högre lön.

I diagram 11. (se bilaga 1.) kan vi bland annat utläsa att det inte finns några tydliga korrelationer mellan utbildningsnivå och attityd gentemot förskollärares status. Inom alla utbildningsnivåer finns alla åsikter representerade förutom "stämmer inte alls" som bara angetts en gång. När det kommer till ålder finns det däremot lite fler skillnader. Alla 20-40 åringar tycker att statusen delvis eller måste höjas, detta kan dock också bero på variabeln att de alla har eller har haft barn i förskolan de senaste 10 åren. Av 40-60-åringarna kan vi se lite större variation bland åsikterna men en majoritet anser att statusen måste höjas. Av svaren från de respondenter som angett att de är 60+ och som också utgör den största gruppen bland ålderskategorierna, kan vi avläsa att även där finns en majoritet som tycker att statusen måste höjas.

6.4. Sammanfattning av resultat

Den frågeställning som studien ämnar svara på är: vilka attityder till förskolläraryrket som profession blir synliga och hur skiljer sig dessa åt?

De attityder som blir synliga i resultatet är att det överlag finns en positiv attityd till att förskolläraryrkets status måste höjas. Det har blivit tydligt att politiker i vänsterblocket är mer positiva till att förskollärares status måste höjas än vad politiker i högerblocket är. Vi kan också se att det finns en skillnad mellan politikerna när de är grupperade inom GAL- TAN. Det resultatet visar är större interna attitydskillnader mellan TAN-politiker än mellan GAL-politiker samt att GAL-politiker ställer sig positivare till att förskolläraryrkets status måste höjas.

De flesta politiker har svarat att könstillhörighet inte spelar någon roll för lämpligheten att arbeta som förskollärare. Dock visar resultatet på att det bland vissa politiker del ändå finns könsstereotypa åsikter om vilket kön som är bäst lämpat för förskolläraryrket. Resultatet visar också på att det finns en skillnad mellan hur manliga och kvinnliga politiker ser på frågan om förskollärares könsidentitet. Fler kvinnor än män har angett att de tycker att det är lämpligt att en person med manlig könsidentitet arbetar som förskollärare. Vi kan även se en skillnad mellan de politiska blocken där Vänsterblocket anser det mer lämpligt med en förskollärare med manlig könsidentitet än vad högerblocket gör.

Huruvida förskolan behöver mer resurser anser 29 av 38 (76,3%) politiker från vänsterblocket att påståendet stämmer mycket bra. Detta ställer vi mot högerblocket där bara 11 av 39 (28,2%) anser att de stämmer mycket bra. Det är en skillnad på 48,2 procentenheter. Detta visar att det finns en tydlig skillnad i attityder till hur mycket resurser förskolan behöver där vänsterblocket har en positivare attityd. GAL-sidan har en svarsvariation mellan 3-4 medan TAN-sidan har en svarsvariation mellan 2,25-4. Det innebär att det finns betydligt större interna attitydskillnader mellan TAN-politiker än mellan GAL-politiker i deras attityder till om förskolan behöver mer resurser.

Sett till de respondenter som tycker att förskolläraryrkets status måste höjas finns en stor variation i åsikter om lön som löper mellan 25.000- 40.000 kronor. Det går ej att utläsa något samband mellan attityder kring ökad status och högre lön. En stor andel av politikerna anser att förskollärare med 10 års erfarenhet borde få 30.000-35.000 kronor i bruttolön.

Resultatet visar att det finns skillnader i attityderna till förskolläraryrkets status sett utifrån följande kategorier; politikernas könstillhörighet, partitillhörighet, position på GAL-TAN

skalan. Vi kan också utläsa att det inte finns några tydliga korrelationer mellan utbildningsnivå och attityd gentemot förskollärares status. Det finns heller ingen skillnad i svaren utifrån åldersvariabeln.

7. Slutdiskussion

I detta avsnitt lyfts frågeställningen “Vilka attityder till förskolläraryrket som profession blir synliga och hur skiljer sig dessa åt?” och förskolläraryrket som profession diskuteras utifrån ett genusperspektiv. Anledningen till att vi gör en enkätstudie om politikernas attityder till förskolläraryrket som profession eftersom det är ett aktuellt ämne. Vårt syfte med studien är att beskriva och belysa de politiska attityderna till förskolläraryrket som yrkesprofession. Vi ska nu komma tillbaka till studiens två övergripande teman, genusperspektiv och förskolläraryrkets status och profession.

7.1. Genusperspektiv på attityder till förskolläraryrket

Som nämnts tidigare menar Jonsdottir och Coleman (2014) att förskolläraryrket är kvinnodominerat och att det därför ses som ett yrke av lägre status. Däremot har vi kunnat utläsa från våra respondenters svar att de flesta anser att båda könen är lämpade att jobba som förskollärare. Detta resultat visar på att de politiker som tillfrågats är näst intill eniga om att båda könen är lika lämpade till att arbeta som förskollärare. Resultatet får oss att reflektera kring varför yrket fortfarande är kvinnodominerat. Studien lyfter också att en liten andel anser att kvinnor är bäst lämpade, denna andel tror vi delvis är orsaken till att män i stor utsträckning undviker att söka sig till förskolläraryrket. Nordberg (2005) diskuterar manliga arbetstagare och att de ses som viktiga förebilder för den “nya manligheten” som ska utmana den stereotypa kopplingen mellan kvinnliga individer och omsorg. Vi anser att det krävs systematiska förändringar i attityderna till yrket för att fler män ska vilja bli förskollärare.

När vi ställde påståendet ”hur lämpligt anser du det är att en person med manlig könsidentitet jobbar som förskollärare” blev det delade meningar om hur lämpligt det faktiskt är med att en person med manlig könsidentitet jobbar som förskollärare. Här kan vi utläsa skillnader både mellan politikernas kön samt mellan blocken. Vänsterblocket har en mer positiv attityd till att en individ med manlig könsidentitet arbetar som förskollärare än vad högerblocket har. Två kvinnor och tolv män ansåg att det är mindre lämpligt med en man som jobbar i förskolan. Som nämnts i tidigare forskning menar Jonsdottir och Coleman att det finns en ”stereotyp könsuppfattning” och att det är ”kvinnors arbete” att jobba i förskolan. Kan det vara på grund av den synen och de könsnormer som finns, att de anser att män är mindre lämpade att jobba i förskolan?. Nordberg (2005) berättar om ”mjukismannen” som skulle förändra könsuppdelningen mellan män och kvinnor år 1970. Det var ett projekt som skulle utmana “könspraktiken” och män skulle börja arbeta i ”kvinnligt kodade yrken” inom omsorg. År 2005 arbetar fortfarande en stor majoritet kvinnor inom barnomsorg (Nordberg, 2005). Även i nutid är det störst andel kvinnor inom förskolläraryrket, så lever den ”stereotypa könsuppfattning” som Jonsdottir och Coleman pratar om fortfarande kvar? Vårt resultat visar på att det finns en mer positiv attityd till att en person med manlig könsidentitet jobbar som förskollärare. Huruvida det beror på att samhällets syn på könsnormer har förändrats eller om det beror på vår studiepopulationens samhällsstatus kan vi inte veta. Ulfsdotter Eriksson (2006) menar att individer i högre samhällsklasser har lättare att ta könsöverskridande beslut och vi

vill påstå att politiker, oavsett socioekonomisk bakgrund har en hög status i samhället. Å ena sidan har politikerna status nog i samhället att göra könsöverskridande val. Å andra sidan måste de hålla sig till sin partipolitiska agenda.

Vi kan också se delade meningar både mellan kvinnliga och manliga politiker och mellan blocken på påståendet ”*jag tycker förskollärarnas status måste höjas*”. Överlag är skillnaden mellan män och kvinnors attityder i frågan inte stor, det finns små differenser. Övergripande så anser 65,7% av kvinnorna att statusen måste höjas och 44,2% av männen. Att kvinnorna är mer positivt inställda till att statusen måste höjas tror vi beror på att yrket är kvinnodominerat. Om vi tittar på svaren från de manliga politikerna så anser de flesta män att yrkets status delvis behöver höjas eller så har de angett svarsalternativet ingetdera. Eftersom läraryrket är kvinnodominerat, så ses det som ett yrke av lägre status (Jonsdottir & Coleman, 2014). Havnes (2018) menar att det finns en hierarki mellan politiken och förskolläraryrket och att yrkets trots den politiska styrningen ändå kan ses som en profession. Vi ställer detta i relation till Witz (1992) teorier om stängningar där författaren menar att män använder stängningsprocesser för att bibehålla sin makt i det patriarkala samhället. Vi menar att de manliga politikerna använder sig av stängningsstrategier när de inte anser att förskolläraryrkets status måste höjas. En variabel som kan främja yrkets statushöjning är att yrket erkänns av de manliga politikerna.

7.2. Förskolläraryrket, en yrkesprofession?

Genomgående har denna studien handlat om profession och dess tvetydiga innebörd. Med tanke på de teorier som finns och de olika författarnas definitioner av begreppet vet vi att det innebär att yrket ska uppnå ett flertal kriterier. Flera utav de avgörande kriterierna har förskolläraryrket redan uppnått. Waerness (1980) menar att om professionalisering av klassiska omsorgsyriken ska ske behövs det mer formell utbildning baserad på vetenskap och teori, avgränsning av arbetsuppgifterna och yrkesmonopol på vissa arbetsuppgifter. Brante (2009) hävdar att om en utbildning är baserad på vetenskap och teori ska yrket kallas för profession. Förskolläraryrket är idag baserat på vetenskap och teori, det finns avgränsningar mellan arbetsuppgifter, då mellan förskollärare och barnskötare. Förskollärare har också yrkesmonopol på vissa arbetsuppgifter. Men som vi nämnt tidigare saknar yrket ett erkännande från politiker och av samhället för att förskolläraryrket ska kunna kalla sig en yrkesprofession.

Två av respondenterna tycker att statusen ”delvis” eller ”måste höjas” men trots det anser de ändå att lönen bör ligga under medellönen på en nivå som till och med är lägre än vad många barnskötare tjänar (Mats Gustafsson Hedenström & Christina Swahn 2019). En majoritet av politikerna anser att förskollärares status måste höjas och att en rimlig lön är mellan 30.000-35.000 kronor. Detta är dock inte en ökning från vad många redan idag tjänar. Medellönen i de fem kommuner som undersökts ligger på cirka 31.000 kronor (Gustafsson Hedenström & Swahn 2019). Något som många forskare är eniga om är att med statusen av en profession kommer också en högre lön. Det är inte någon av politikerna som anser att en rimlig lön för en förskollärare med mer än 10 års erfarenhet skulle kunna vara mer än 40.000 kronor.

En annan skillnad som har blivit synligt i resultatet är kopplat till blockpolitiken. Där blir det tydligt att vänsterblocket är mer positivt inställt till både påståendet att ”förskolläraryrket status måste höjas” och till att ”förskolan behöver mer resurser” än vad högerblocket är. Detta

resultat sätter vi i relation till den GAL- TAN skala som politikerna har fått positionera sig på. Det blir där tydligt att GAL-politiker är mer positivt inställda till påståendena än vad TAN-politikerna är. På påståendet ”*förskolan behöver mer resurser*” var det 49,9% av politikerna som ansåg att förskolan ska ha mer resurser. Resursfrågan kan vi ställa i jämförelse med statusfrågan. Får förskolan mer resurser är det ganska troligt att statusen också höjs. I relation till politik och attityder till förskolan skulle det vara intressant att se vidare forskning om partiprogram och förskola, både ur ett historiskt perspektiv och ur ett nutidsperspektiv. Vidare hade det varit intressant med vidare forskning kring politikernas omnämnade av förskolan och förskolläraryrket i media, kommunfullmäktige och på riksdagsnivå. Med dessa studier hade man kunnat utläsa politiska attityder till förskolans status och med det även förskolläraryrkets status.

Jonsdottir och Coleman (2014) hävdar att förskollärare har svårt att beskriva sina specifika kompetenser, och därför blir inte heller samhället medvetna om kompetenserna de har. Det här tror de kan vara en av anledningarna till att föräldrar och politiker ser förskolläraryrket som ett yrke av lägre status. Dock var det 40,5% som svarade stämmer mycket bra på påståendet ”*jag vet en hel del om förskollärares arbetsuppgifter*”. Så även om Jonsdottir och Coleman tror att det kan vara en av anledningarna till den låga statusen så är det trots allt många politiker i vår studie som anser sig veta en hel del om förskollärares arbetsuppgifter.

Om vi än en gång ser till de kriterier vi tidigare räknat upp och som beskriver en professions byggstenar, är det diskuterbart om förskolläraryrket fullständigt uppnår alla kriterier eller inte. Autonomi inom yrket är ett exempel på ett kriterie som yrket inte uppnår beroende på hur man ser det. Brante (2009) nämner läraryrkets styrning som en problematik då lärarna förvisso får bestämma innehållet och vilka verktyg som ska användas för att uppnå pedagogiska mål, men ändå blir påverkade av skolministrar, skolchefer och styrdokument. Autonomi som kriterie är snävt och skapar klyftor mellan yrkenas olika status samtidigt som det fortfarande finns ett stort behov av vidare forskning. Det behövs också en mer specificerad definition av vad autonomi innebär för olika professionsyrken. Precis som Brante beskriver finns det en viss problematik, förskolan har varit autonom, men behöver nu följa statliga riktlinjer och beslut som tas om verksamheten. Havnes (2018) beskriver också att förskolan har varit autonom men ser ändå att det finns möjligheter att kalla yrket för en profession. I likhet med Havnes anser vi att en alternativ syn på professionsbegreppet är relevant att ta i beaktning när det handlar om förskolläraryrket. Managerialism och alternativa teorier kring profession är centrala delar som vi vill lyfta som relevant för vidare forskning i relation till förskolläraryrket. Noordegraaf menar att för att kunna se de förändringar som sker inom professioner måste man blanda professionalism och Managerialism. Författaren lyfter begreppet hybridprofessioner och det är något som vi anser väsentligt i relation till den här studien.

Resultatet visar på positiva tendenser i attityderna till förskolläraryrket. Att förskolläraryrket får en högre status har betydelse för samhället. Mer resurser och mer fokus kommer leda till bättre verksamhet. Med den här studien hoppas vi kunna starta en diskussion och så frön till förändring både hos oss framtida förskollärare och hos politikerna som vi har kommit i kontakt under arbetets gång. Men Waerness (2007) tankar om att forskning om jämställdhet sätter spår hoppas vi att den här studien kan göra skillnad.

8. Referenslista

Abbott, A. (2005). Linked ecologies: States and universities as environments for professions. *Sociological theory*, 23(3), 245-274.

<https://doi.org/10.1111/j.0735-2751.2005.00253.x>

Arnqvist, A. (2014) Kvantitativa data - Exemplet barns läsande. I Löfdahl, A., Hjalmarsson, M., Franzén, K. *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber

Assarson, I. (2007). Talet om en skola för alla: pedagogers meningskonstruktion i ett politiskt uppdrag. Malmö: Högskola Lärarutbildningen.

<https://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/3417/Avhandling.pdf?sequence=4>

Berntsson, P. (1999). *Förskolans läroplan och förskolläraryrkets professionalisering. Pedagogisk forskning i Sverige*, 4(2), 199-199. Hämtad från:

<https://open.lnu.se/index.php/PFS/article/view/1063>

Brante, T. (2009) *Vad är en profession? Teoretiska ansatser och definitioner*. Högskolan: Borås

Carlhed, C. (2011). Fält, habitus och kapital som kompletterande redskap i professionsforskning. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 4, 283-300. hämtad från

<https://journals.lub.lu.se/svt/article/view/15723/14206>

Colnerud, G., & Granström, K. (2015). *Respekt för läraryrket : Om lärares yrkesspråk och yrkesetik* (3., rev. och uppdaterade uppl. ed.). Stockholm: Liber.

Ejlertsson, G. (2014) *Enkäten i praktiken. En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur

Ejvegård, R. (2009) *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur

Eriksson Barajas, K. Forsberg, C. & Wengström, Y. (2013) *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap: Vägledning vid examen*. Lund: Studentlitteratur

Frelin, A. (2013) *Att hantera läraryrkets komplexitet(er) - en grund för professionalitet*. Gävle: Högskola.

<https://www.oru.se/globalassets/oru-sv/forskning/forskningsmiljoer/hs/humus/utbildning-och-demokrati/2013/nr1/anneli-frelin---att-hantera-lararyrkets-komplexiteter---en-grund-for-professionalitet.pdf>

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. uppl. Stockholm: Norstedts Juridik.

Havnes, A. (2018). ECEC Professionalization—challenges of developing professional standards. *European Early Childhood Education Research Journal*, 26(5), 657-673 hämtades 2019-09-19

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/1350293X.2018.1522734?needAccess=true>

Gustafsson Hedenström, M. & Swahn, C. (2019) Medellöner för barnskötare och förskollärare. Kommunalarbetaren. Hämtad från:
<https://ka.se/2019/05/02/medelloner-forskolan/>

Hvenmark, J., & Robertsson, K. (2015). Gränslandet mellan civilsamhälle och näringsliv. Hämtad från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:esh:diva-5005>

Jonsdottir, A.H. & Coleman, M. (2014) *Professional role and identity of Icelandic preschool teachers: effects of stakeholders*. Island: Universitet. https://www.researchgate.net/publication/265341555_Professional_role_and_identity_of_Icelandic_preschool_teachers_effects_of_stakeholders'_views

Löfdahl Hultman, A., Folke-Fichtelius, M., Löfgren, H., Synliggörande, dokumentation och en förändrad lärarprofession i förskolan, I Peter A., Björck, E. *Resultatdialog 2015*. Stockholm: Vetenskapsrådet, 2015, p. 129-137 hämtades 2019-09-25
<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:999692/FULLTEXT01.pdf>

Löfdahl, A., (2014) God forskningssed - regelverk och etiska förhållningsätt. I Löfdahl, A., Hjalmarsson, M., Franzén, K. *Förskollärarens metod och vetenskapsteori* Stockholm: Liber

Lindblad, S. & Lundahl, L. (2015) *Utbildning, makt och politik*. Lund: Studentlitteratur.

Moberg, L., Blomqvist, P., & Winblad, U. (2018). Professionalized through audit? care workers and the new audit regime in Sweden. *Social Policy and Administration*, 52(3), 631-645. doi:<http://dx.doi.org.ezproxy.ub.gu.se/10.1111/spol.12367>

Nordberg, M. (2005). Jämställdhetens spjutspets? Manliga arbetstagare i kvinnoyrken, jämställdhet, maskulinitet, femininitet och heteronormativitet. Göteborg: Arkipelag.

Noordegraaf, M. (2015). Hybrid professionalism and beyond: (New) Forms of public professionalism in changing organizational and societal contexts. *Journal of Professions and Organization*, 2(2), 187-206.

PROP. 2019/20:1 *Utbildning och universitetsforskning* hämtad från
<https://www.regeringen.se/4a6945/contentassets/c689564aa19c4d29bcebb1c037a2e37b/utgiftsomrade-16-utbildning-och-universitetsforskning.pdf>

Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan Lpfö18*. Stockholm: Skolverket.

SOU 2018:17 (2018) Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling, Slutbetänkande av Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner. Stockholm: Elanders Sverige AB

Styf, M. (2012) Pedagogisk ledning för en pedagogisk verksamhet? - Om den kommunala förskolans ledningsstruktur. Umeå: Universitet.

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:526505/FULLTEXT01.pdf>

Broman, I. T. (2018). Pedagogik med inriktning mot yngre barns utveckling och lärande.

Pedagogisk forskning i Sverige, 23(5), 223-243.

<https://www.google.com/search?q=att+kritisera+barncentrerad+pedagogik+f%C3%B6r+att+f%C3%B6ra+barn+och+l%C3%A4rare+f%C3%B6r+tidig+barndom+in+i+centrum+f%C3%B6r+en+demokratisk+pedagogik+tallberg+broman&oq=att+kritisera+barncentrerad+pedagogik+f%C3%B6r+att+f%C3%B6ra+barn+och+l%C3%A4rare+f%C3%B6r+tidig+barndom+in+i+centrum+f%C3%B6r+en+demokratisk+pedagogik+tallberg+broman&aqs=chrome..69i57.8055j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

Thurén, T. (2019) *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber.

Ulfsdotter Eriksson, Y. (2006). Yrke, status & genus: en sociologisk studie om yrken på en segregerad arbetsmarknad. rapport nr.: Göteborg studies in sociology 29.

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/16843/4/gupea_2077_16843_4.pdf

Utbildningsdepartementet, U. (2010). Skollagen, SFS 2010: 800. Stockholm:

Utbildningsdepartementet.

Waerness, K. (1980). Omsorgen som lönearbete-en begreppsdiskussion. Tidskrift för genusvetenskap, (3), sid-6

hämtad från <http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/tgv/article/view/1225/1058>

Witz, A. (1992). Professions and patriarchy. Routledge, Hämtad

från:<https://journals-sagepub-com.ezproxy.ub.gu.se/doi/pdf/10.1177/0038038590024004007>

Bilaga 1. Diagram

Diagram över studiens resultat.

Diagram 1.

Vilket kön anser du är bäst lämpat som förskollärare?

84 responses

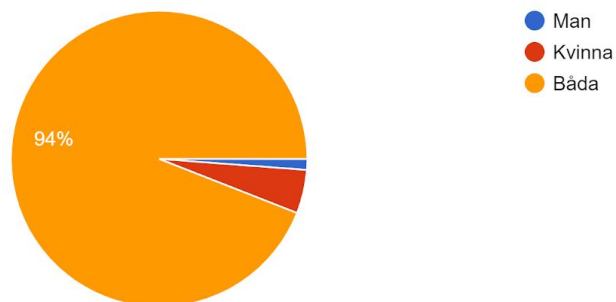

Diagram 2.

Jag får information från mitt parti angående ställningstaganden inom förskolepolitiken

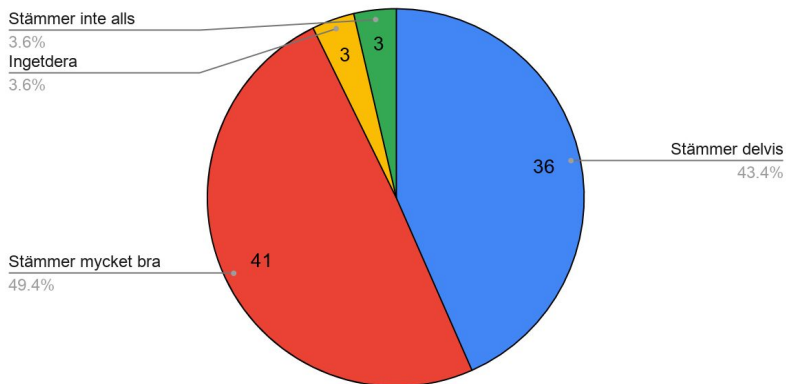

Diagram 3.

Jag vet en hel del om förskollärares arbetsuppgifter

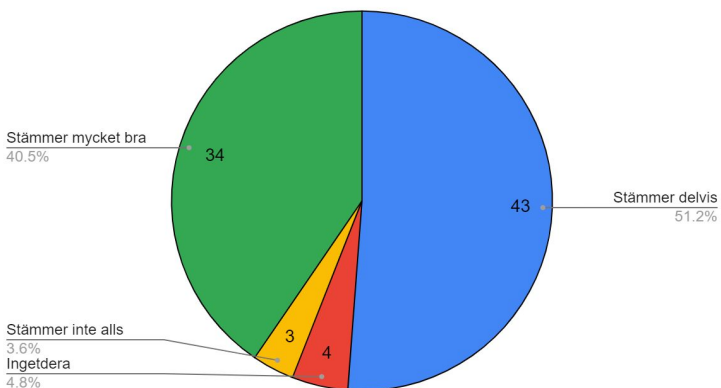

Diagram 4.

Förskolan behöver mer resurser

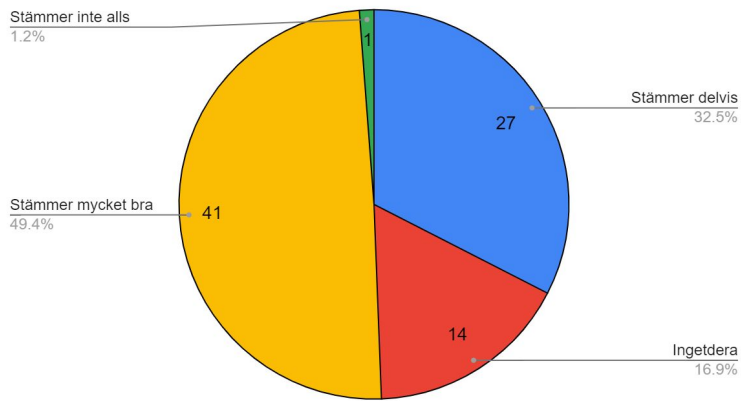

Diagram 5

Jag tycker att förskolläraernas status måste höjas

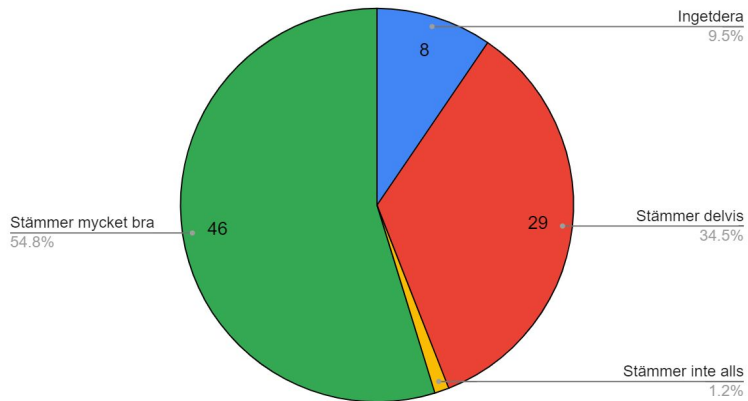

Diagram 6

Jag tycker att förskolläraernas status måste höjas

Svar från kvinnliga politiker

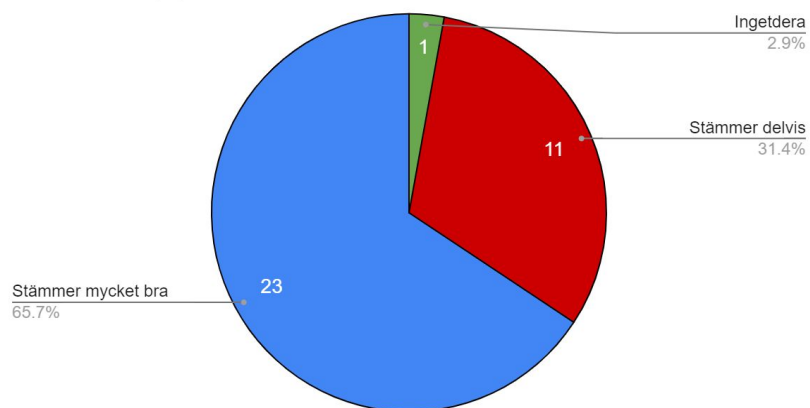

Diagram 7.

Jag tycker att förskollärarens status måste höjas

Svar från manliga politiker

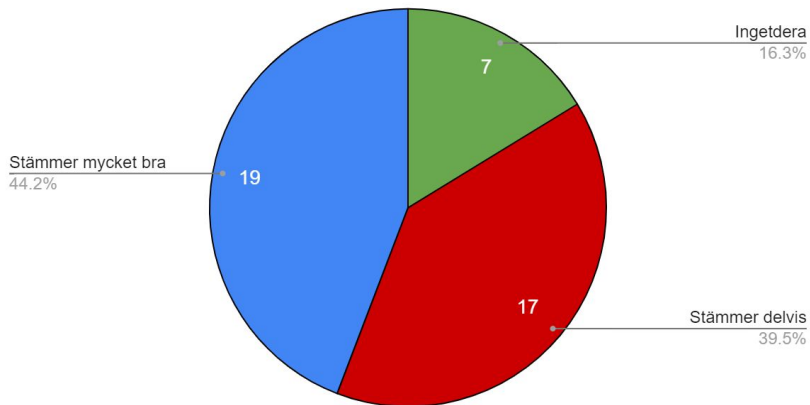

Diagram 8.

Partitillhörighet

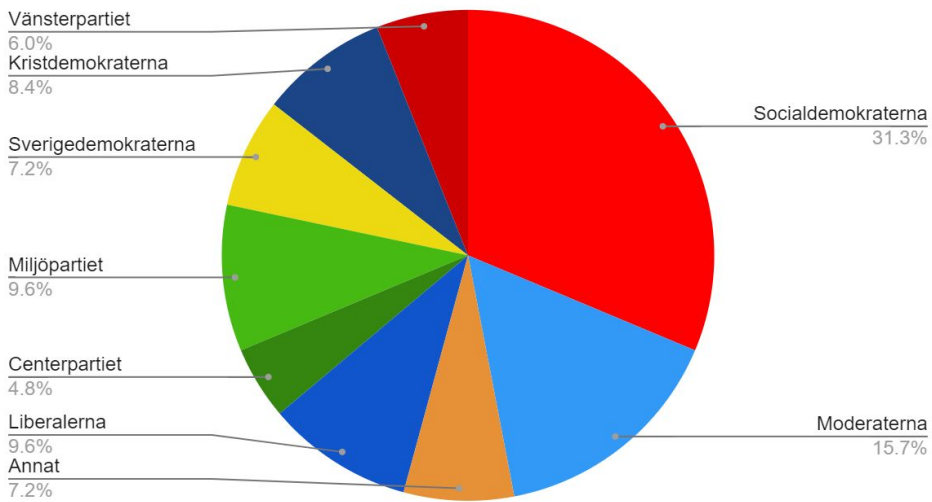

Diagram 9.

Hur positionerar du dig ideologiskt?

77 responses

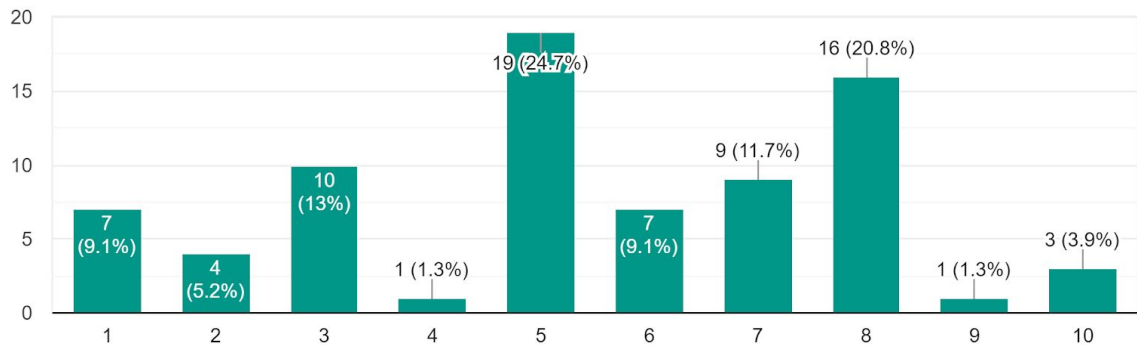

Diagram 10.

Vad anser du skulle vara en rimlig bruttolön för en förskollärare som har varit yrkesverksam i minst 10 år?

78 responses

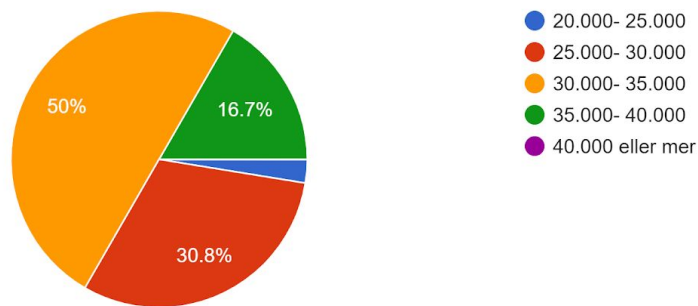
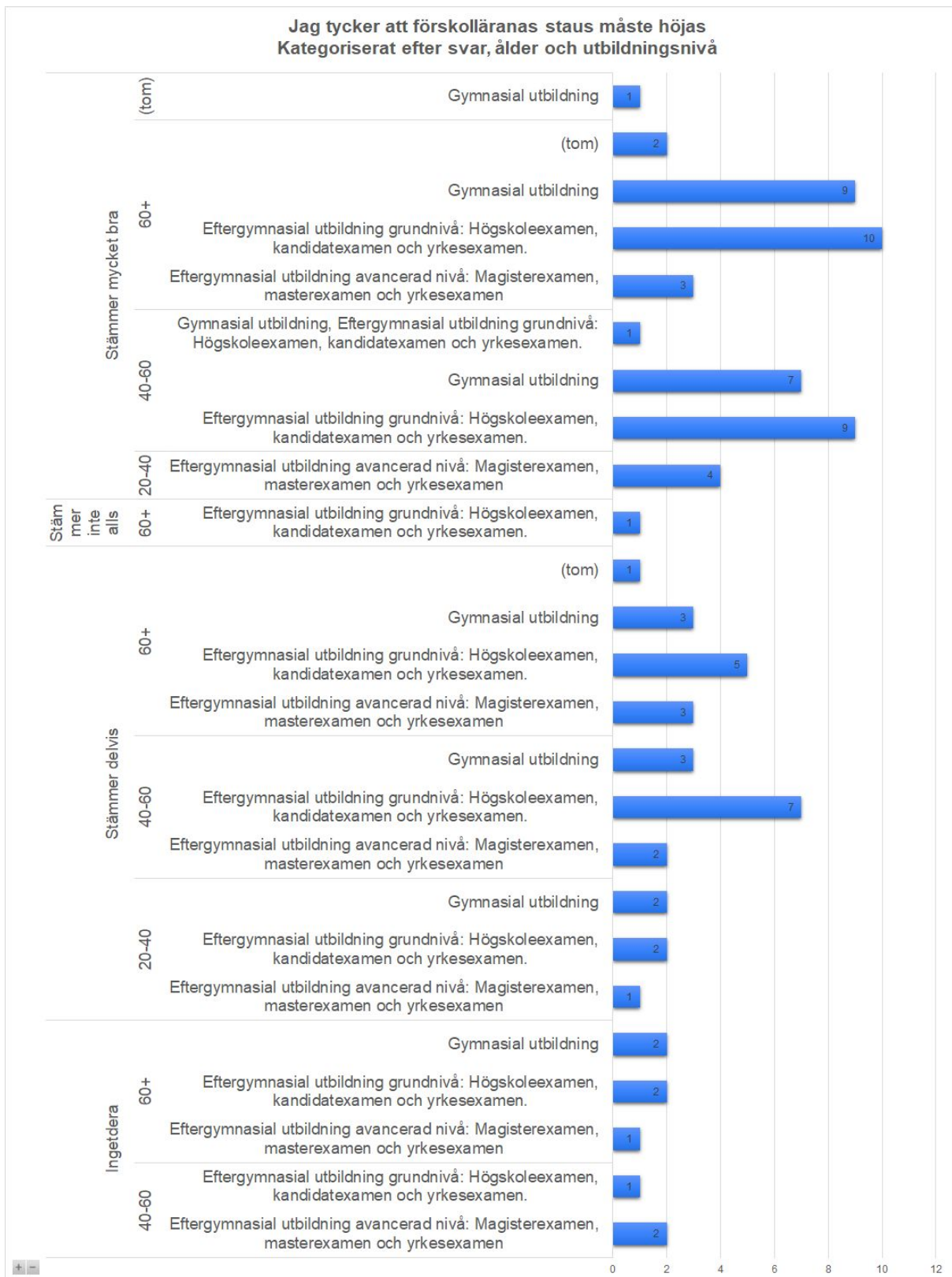

Diagram 11.

Bilaga 2. Tabeller

Tabeller över studiens resultat.

Tabell 1.

Hur lämpligt anser du det är att en person med manlig könsidentitet arbetar som förskollärare?

	1	2	3	4	5	Total
Blank					2	2
Kvinna				2	33	35
Man		1	5	6	35	47
Totalsumma		1	5	8	70	84

Tabell 2.

Hur lämpligt anser du det är att en person med manlig könsidentitet arbetar som förskollärare.

	1	2	3	4	5	Total
Moderaterna		1	1	1	10	13
Socialdemokraterna			1	3	22	26
Vänsterpartiet					5	5
Sverigedemokraterna			1		6	7
Miljöpartiet					8	8
Liberalerna				1	7	8
Centerpartiet				1	3	4
Kristdemokraterna			1	2	3	6
Annat			1		5	6
Ej angett parti					1	1

Tabell 3.

Medelvärdet av partiernas svar på "Hur lämpligt anser du det är att en person med manlig könsidentitet arbetar som förskollärare?"

S	M	L	C	KD	SD	MP	V	Annat
4,5	4,54	4,88	4,75	4,33	4,7	5	5	4,6

Tabell 4.

Förskolan behöver mer resurser

	Stämmer mycket bra	Stämmer delvis	Ingetdera	Stämmer inte alls	totalt
Moderaterna	2	5	6		13
Socialdemokraterna	20	4	1		25
Vänsterpartiet	5				5
Sverigedemokraterna	3	4			7
Miljöpartiet	4	2	2		8
Liberalerna	1	3	3	1	8
Centerpartiet	1	3			4
Kristdemokraterna	3	2	2		7
Annat	2	4			6
	41	27	14	1	83

Tabell 5.

Förskolan behöver mer resurser GAL-TAN

GAL

TAN

Skala	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Medelvärde	3	3,5	3,5	4	3	2,7	3,8	2,25	4	4

Tabell 6.

Jag tycker att förskollärares status måste höjas.

	Stämmer mycket bra	Stämmer delvis	Ingetdera	Stämmer inte alls	
Moderaterna	4	7	2		13
Socialdemokraterna	19	4	2		25
Vänsterpartiet	5				5
Sverigedemokraterna	5	2			7
Miljöpartiet	5	3			8
Liberalerna	1	4	2	1	8
Centerpartiet		3	1		4
Kristdemokraterna	3	4			7
Annat	3	2	1		6
	45	74	82	83	

Tabell 7.

Jag tycker att förskollärares status måste höjas: GAL-TAN

	GAL									TAN
Skala	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Medelvärde	3,7	3,75	3,4	4	3,3	3	3,5	3,3	4	3,6